

Zadeva C-262/21 PPU

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

23. april 2021

Predložitveno sodišče:

Korkein oikeus (Finska)

Datum predložitvene odločbe:

23. april 2021

Tožeča stranka:

A

Tožena stranka:

B

**K O R K E I N O I K E U S [VRHOVNO SODIŠČE, FINSKA]
SODNA ODLOČBA [...] (ni prevedeno) 1 (15)**

[...] (ni prevedeno)

Datum: 23. april 2021

Številka 615

TOŽEČA STRANKA: A

TOŽENA STRANKA: B

PRAVDNI POSTOPEK: Vrnitev otroka na podlagi Haaške konvencije

Predlog za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču Evropske unije

PREDLOG ZA UPORABO NUJNEGA POSTOPKA

Korkein oikeus (vrhovno sodišče, Finska) je predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja, ki je določen v členu 107 Poslovnika Sodišča. Okoliščine, ki upravičujejo uporabo nujnega postopka, so podrobno navedene v spremnem dopisu.

ODLOČBA KORKEIN OIKEUS (VRHOVNO SODIŠČE)

Predmet spora

- 1 Ta zadeva se nanaša na zahtevo, naj se otrok, ki je bil odpeljan na Finsko, vrne na Švedsko na podlagi Konvencije o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, ki je bila sklenjena 25. oktobra 1980 v Haagu (Zbirka pogodb Združenih narodov, zvezek 1343, št. 22514, v nadaljevanju: Haaška konvencija iz leta 1980). Vprašanje, ki se postavlja v obravnavanem primeru, je, ali je mogoče otrokovo premestitev ali zadržanje opredeliti kot neupravičeno, ko je eden od staršev otroka brez dovoljenja drugega starša premestil iz njegove države običajnega prebivališča v drugo državo članico Unije, potem ko je organ države prebivališča, pristojen za priseljevanje, sklenil, da mora prošnje za azil v zvezi z otrokom in zadevnim staršem obravnavati ta druga država članica. Rešitev zadeve zahteva vzporedno upoštevanje dveh različnih sistemov, ki temeljita na sodelovanju in zaupanju med državami članicami Unije. Postavljajo se vprašanja razlage Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (v nadaljevanju: Uredba Bruselj IIa) in Uredbe (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (v nadaljevanju: Uredba Dublin III).

Upoštevana dejstva

Dejansko stanje

- 2 Iranska državljana, A (v nadaljevanju: oče) in B (v nadaljevanju: mati), sta od leta 2016 najprej prebivala na Finskem, nato pa od maja 2019 na Švedskem. Mati je na podlagi dovoljenja za prebivanje, ki je bilo izdano očetu kot zaposleni osebi, zaradi družinskih povezav pridobila dovoljenje za prebivanje na Finskem za obdobje od 28. decembra 2017 do 27. decembra 2021 in za prebivanje na Švedskem za obdobje od 11. marca 2019 do 16. septembra 2020.
- 3 Otrok strank, tj. C (v nadaljevanju: otrok), se je rodil na Švedskem 5. septembra 2019. Običajno prebivališče je imel na Švedskem in njegova starša skupaj izvršujeta pravico do njegovega varstva in vzgoje. Z odločbo švedskih organov z dne 11. novembra 2019 (ki je bila potrjena s sodbo upravnega sodišča z

dne 17. januarja 2020) so organi otroka prevzeli v varstvo in ga z materjo namestili v sprejemni center.

- 4 Oče je 21. novembra 2019 zaradi družinske povezave med očetom in otrokom zaprosil za izdajo dovoljenja za prebivanje na Švedskem za otroka. Mati pa je za izdajo dovoljenja za prebivanje na Švedskem za otroka zaprosila 4. decembra 2019.
- 5 Mati je 7. avgusta 2020 zase in za otroka vložila prošnjo za azil na Švedskem, ki jo je utemeljila z navedbo nasilja v družini, ki ga nad njo izvaja oče, in groženj nasilja iz časti v povezavi z očetovo družino v Iranu. Švedski organ, pristojen za priseljevanje (Migrationsverket), je z odločbama z dne 27. oktobra 2020 materini prošnji za azil zavrgel kot nedopustni, ustavil postopek v zvezi s prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje, ki jo je oče vložil za otroka zaradi družinske povezave, in s takoj izvršljivimi odločbami mater in otroka predal Finski v skladu s členom 29(1) Uredbe Dublin III. Finska je 27. avgusta 2020 potrdila, da je v skladu s členom 12(3) Uredbe Dublin III odgovorna za obravnavanje prošnje za azil matere in otroka. Mati in otrok sta bila Finski predana 24. novembra 2020. Mati je 11. januarja 2021 Finsko zaprosila za azil zase in za otroka. Maahanmuuttovirasto (nacionalni urad za priseljevanje) je 26. marca 2021 materi odvzel dovoljenje za prebivanje, ki ji je bilo predhodno izdano na Finskem. Prošnja za azil se preučuje.
- 6 Oče je 7. decembra 2020 vložil tožbo zoper odločbo švedskega organa, pristojnega za priseljevanje, z dne 27. oktobra 2020 v zvezi z dovoljenjem za prebivanje zaradi družinske povezave in predajo otroka na Finsko. Upravno sodišče (Migrationsdomstolen – upravno sodišče, ki odloča v zadevah v zvezi s priseljevanjem, Finska), ki je odločalo o tej tožbi, je s sodbo z dne 21. decembra 2020 odločbi organa, pristojnega za priseljevanje, razglasilo za nični in mu zadevo vrnilo v ponovno odločanje, ker otrokov oče med postopkom ni bil zaslišan. Švedski organ, pristojen za priseljevanje, je z odločbo z dne 29. decembra 2020, potem ko je otrok zapustil ozemlje, ustavil postopek v zadevah v zvezi z otrokom, o katerih je odločal, vključno s prošnjo za azil, ki jo je mati vložila za otroka. Zoper to odločbo je bila 19. januarja 2021 pri upravnem sodišču vložena tožba. Upravno sodišče je s sodbo z dne 6. aprila 2021 zavrnilo predloge, ki so se med drugim nanašali na sprejetje sklepa za izdajo dovoljenja za prebivanje za otroka zaradi družinske povezave in vrnitev otroka na Švedsko na podlagi Uredbe Dublin III.
- 7 Oče je 5. januarja 2021 švedski organ, pristojen za priseljevanje, znova zaprosil za izdajo dovoljenja za prebivanje zaradi družinske povezave. Ta prošnja se preučuje.
- 8 Hkrati na Švedskem poteka pravdni postopek med strankama o vprašanju varstva in vzgoje otroka. Västmanlands tingsrätt (prvostopenjsko sodišče v Västmanlandu, Švedska) je z začasno odredbo, izdano novembra 2020, ohranilo pravico staršev

do skupnega varstva in vzgoje otroka. Otrokova mati izpodbija pristojnost tega sodišča za obravnavo zadeve po predaji otroka na Finsko. Zadeva se preučuje.

- 9 Oče je 21. decembra 2020 pri Helsingin hovioikeus (pritožbeno sodišče v Helsinkih, Finska) vložil pritožbo, s katero predlaga sprejetje sklepa za takojšnjo vrnitev otroka obeh strank v njegovo državo prebivališča, tj. Švedsko. Mati je predlagala, primarno, naj se pritožba razglasi za nedopustno, ali, podredno, naj se zavrne.
- 10 Švedski organ, pristojen za priseljevanje, je v odgovoru z dne 26. januarja 2021, ki ga je poslal Helsingin hovioikeus (pritožbeno sodišče v Helsinkih), potrdil, da niti mati niti otrok nimata veljavnega dovoljenja za prebivanje na Švedskem, niti pravice do vstopa na Švedsko ali prebivanja v njej.

Odločba sodišča Helsingin hovioikeus (pritožbeno sodišče v Helsinkih) z dne 25. februarja 2021

- 11 Helsingin hovioikeus (pritožbeno sodišče v Helsinkih) je zavrnilo predlog v zvezi z vrnitvijo otroka. To sodišče meni, da v tej zadevi ni treba šteti, da je mati otroka neupravičeno premestila iz njegove države prebivališča. Ko je otrokova mati živela na Švedskem, je izrecno zaprosila za azil na Švedskem zase in za otroka. Mati je svojo prošnjo za dodelitev izključne pravice do varstva in vzgoje otroka vložila 2. septembra 2020, to je na datum, ko ji je švedski organ, pristojen za priseljevanje, že sporočil, da je Finska odgovorna za obravnavanje njene prošnje za azil in prošnje za azil otroka. To pomeni, da materin namen ni bil, da spremeni kraj otrokovega prebivališča na način, ki bi vplival na mednarodno pristojnost v postopkih na področju pravice do varstva in vzgoje.
- 12 Helsingin hovioikeus (pritožbeno sodišče v Helsinkih) tudi meni, da ni treba šteti, da je zadržanje otroka neupravičeno, čeprav je švedsko upravno sodišče nato odločbo švedskega organa, pristojnega za priseljevanje, razglasilo za nično in mu zadevo vrnilo v ponovno odločanje ter otrokov oče ni dal svojega soglasja za prebivanje otroka na Finskem. To sodišče je menilo, da se je mati lahko upravičeno oprla na informacije, ki ji jih je sporočil švedski organ, pristojen za priseljevanje, v zvezi s takojšnjo izvršljivostjo odločbe, omejitvami glede vstopa otroka na ozemlje in obravnavanjem prošnje za azil otroka na Finskem. Prav tako ni treba sklepati, da je mati zlorabila ureditev na področju azila.

Pritožba pri Korkein oikeus (vrhovno sodišče)

- 13 Oče v svoji pritožbi predlaga, naj se sprejme sklep o takojšnji vrnitvi otroka obeh strank v njegovo državo prebivališča, tj. Švedsko.
- 14 Mati je v svojem odgovoru predlagala, naj se pritožba zavrne.

Pravni predpisi

Vrnitev otroka

Haaška konvencija iz leta 1980

15 Člen 1 Haaške konvencije iz leta 1980 določa:

„Cilji te konvencije so:

(a) zagotoviti čimprejšnjo vrnitev otrok, ki so bili nezakonito odpeljani ali zadržani v kakšni pogodbenici; [...]“

16 Člen 3 Haaške konvencije določa:

„Šteje se, da je otrok nezakonito odpeljan ali zadržan:

(a) če so s tem kršene pravice do skrbi zanj, ki jih je dobila oseba, institucija ali katero koli drugo bodisi kolektivno bodisi posamično telo po zakonu države, v kateri je otrok stalno prebival, preden je bil odpeljan ali zadržan;

(b) če so se v času, ko je bil otrok odpeljan ali zadržan, te pravice uveljavljale bodisi kolektivno bodisi posamično ali bi se uveljavljale, če otrok ne bi bil odpeljan ali zadržan.“

17 Člen 13 Konvencije določa:

„Sodnemu ali upravnemu organu države, ki ji je bila poslana zahteva, [...] ni treba odrediti vrnitve otroka, če oseba, institucija ali kakšno drugo telo, ki nasprotuje njegovi vrnitvi, dokaže:

[...]

(b) da obstaja resna nevarnost, da bi bil otrok zaradi vrnitve izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj. [...]“

18 Člen 20 Konvencije določa:

„Vrnitev otroka na podlagi 12. člena se zavrne, če bi to pomenilo kršitev temeljnih načel varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin države, ki ji je bila poslana zahteva.“

Pravo Unije

19 V uvodni izjavi 17 Uredbe Bruselj IIa je navedeno:

„V primerih neupravičene premestitve ali zadržanja otroka je treba nemudoma doseči otrokovo vrnitev in v ta namen se Haaška konvencija z dne 25. oktobra 1980 uporablja še naprej, kot je bila dopolnjena z določbami te uredbe, zlasti s členom 11. [...]“

20 V uvodni izjavi 33 te uredbe je navedeno:

„Ta uredba priznava temeljne pravice in upošteva načela Listine o temeljnih pravicah Evropske unije. Njen namen je predvsem zagotoviti spoštovanje temeljnih otrokovih pravic, kakor so določene v členu 24 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije.“

- 21 Člen 2(11) te uredbe določa, da je otrok neupravičeno premeščen ali zadržan, kadar:

„(a) je to kršitev pravic do varstva in vzgoje, pridobljenih s sodno odločbo ali po samem zakonu ali z dogovorom, ki ima pravno veljavo v skladu z zakonodajo države članice, v kateri je imel otrok običajno prebivališče neposredno pred premestitvijo ali zadržanjem; in

(b) pod pogojem, da so se pravice do varstva in vzgoje otroka v času premestitve ali zadržanja dejansko izvajale, skupaj ali posamezno, ali bi se bile izvajale, če do premestitve ali zadržanja ne bi prišlo. Za varstvo in vzgojo otroka se šteje, da se izvršuje skupno, kadar v skladu s sodno odločbo ali po samem zakonu eden od nosilcev starševske odgovornosti ne more odločati o kraju otrokovega prebivališča brez soglasja drugega nosilca starševske odgovornosti.“

- 22 Člen 11(4) zgoraj navedene uredbe določa:

„Sodišče ne more zavrniti vrnitve otroka na podlagi člena 13b Haaške konvencije iz leta 1980, če se ugotovi, da so sprejeti vsi potrebni ukrepi za zagotovitev zaščite otroka po njegovi vrnitvi.“

- 23 Člen 24(2) in (3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah določa:

„Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otroka.

Vsak otrok ima pravico do rednih osebnih odnosov in neposrednih stikov z obema staršema, če to ni v nasprotju z njegovimi koristmi.“

Nacionalno pravo

- 24 Vrnitev otroka ureja laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) (zakon o varstvu in vzgoji otroka ter pravici do stikov). Določbe tega zakona ustrezajo določbam Haaške konvencije iz leta 1980.

- 25 Na podlagi člena 30 zakona o varstvu in vzgoji otroka ter pravici do stikov, kakor je bil spremenjen z zakonom št. 186/1994, je treba odrediti takojšnjo vrnitev otroka, ki se nahaja na Finskem in je bil neupravičeno premeščen iz države, v kateri je imel svoje običajno prebivališče, ali ki je neupravičeno zadržan, če je otrok neposredno pred premestitvijo ali zadržanjem imel svoje običajno prebivališče v državi članici, ki je pogodbenica Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopравnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok (Haaška konvencija).

26 Na podlagi člena 32(1) zakona o varstvu in vzgoji otroka ter pravici do stikov, kakor je bil spremenjen z zakonom št. 186/1994, se šteje, da je otrok neupravičeno odpeljan ali zadržan:

(a) če je s tem kršena pravica do njegovega varstva in vzgoje, ki je bila osebi, instituciji ali kateremu koli drugemu telesu podeljena izključno ali v skupno izvrševanje po zakonu države, v kateri je otrok stalno prebival, preden je bil odpeljan ali zadržan, in

(b) če se je v času, ko je bil otrok odpeljan ali zadržan, ta pravica dejansko izvrševala izključno ali skupno ali bi se izvrševala, če otrok ne bi bil odpeljan ali zadržan.

27 Člen 34 zakona o varstvu in vzgoji otroka ter pravici do stikov, kakor je bil spremenjen z zakonom št. 186/1994, obravnava razloge za zavrnitev. Na podlagi te določbe se zahteva za vrnitev otroka lahko zavrne:

[...]

(2) kadar obstaja resna nevarnost, da bi bil otrok zaradi vrnitve izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj; [...]

Kadar je otrok neposredno pred premestitvijo ali zadržanjem običajno prebival v državi članici iz člena 2, točka 3, Uredbe Bruselj IIa, se v zvezi z zavrnitvijo zahteve za vrnitev otroka na podlagi določb iz prvega odstavka, točka 2, zgoraj, poleg tega uporabljajo določbe iz člena 11(4) navedene uredbe.

Predaja prosilca za azil v odgovorno državo članico

Pravo Unije

28 Člen 12(3) Uredbe Dublin III (št. 604/2013) določa:

„[...]

3. Kadar prosilec poseduje več kot en veljaven dokument za prebivanje ali vizum, ki so jih izdale različne države članice, odgovornost za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito prevzamejo države članice po naslednjem vrstnem redu:

(a) država članica, ki je izdala dokument za prebivanje, ki daje pravico do najdaljšega časa bivanja [...].“

29 Člen 29 navedene uredbe v zvezi s predajami določa:

„1. Predaja prosilca ali druge osebe iz člena 18(1)(c) ali (d) iz države članice, ki poda zahtevo, v odgovorno državo članico, se izvede v skladu z nacionalno zakonodajo države članice, ki poda zahtevo, po posvetu med zadevnima državama

članicama, kakor hitro je to praktično izvedljivo in najkasneje v šestih mesecih po odobritvi zahteve, da bo druga država članica sprejela ali ponovno sprejela zadevno osebo ali končni odločitvi o pritožbi ali ponovnem pregledu, če v skladu s členom 27(3) obstaja odložilni učinek. [...]"

Nacionalna sodna praksa

- 30 Predložitveno sodišče v preteklosti še nikoli ni odločalo o zadevi v zvezi z vrnitvijo otroka, v kateri bi bilo treba presojati, ali zaradi odločbe o prenosu pristojnosti za obravnavanje prošnje za azil, sprejete na podlagi Uredbe Dublin III v drugi državi članici, premestitve otroka iz te države članice ali njegovega zadržanja z vidika Haaške konvencije iz leta 1980 ali Uredbe Bruselj IIa ne bi smeli obravnavati kot neupravičenih.
- 31 Predložitveno sodišče je v načelni odločbi KKO 2016:65 obravnavalo zadevo, v kateri je oče otroka, katerega starša sta imela skupno varstvo in vzgojo, neupravičeno odpeljal na Finsko. Oče in otrok sta nato na Finskem dobila azil in status begunca. Mati je zahtevala vrnitev otroka v njeno državo prebivališča, Belorusijo, na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980. Predložitveno sodišče je menilo, da azil, priznan otroku, sam po sebi ni razlog, zaradi katerega se ne bi uporabljala obveznost vrnitve iz Haaške konvencije, saj je treba vrnitev presojati na podlagi razlogov za zavrnitev, ki izhajajo iz Haaške konvencije, ob upoštevanju koristi otroka. Za vrnitev ni bilo ovir.
- 32 Iz načelne odločbe KHO 2016:168 Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče, Finska) izhaja, da so nacionalni organi zavrnili zahtevo za podaljšanje dovoljenja za prebivanje za otroka zaradi družinske povezave, ki jo je predložil otrokov oče. Po tej odločbi se dovoljenje za prebivanje nanaša na možnost, da otrok prebiva na Finskem. Dovoljenje za prebivanje ne more določiti kraja ali države prebivališča otroka, saj so za odločanje glede tega pristojne osebe, ki imajo pravico do varstva in vzgoje v skladu z določbami zakona na področju varstva in vzgoje otroka ter pravice do stikov. Nacionalna sodišča, ki so preučila vprašanje varstva in vzgoje ter prebivališča otroka, so ugotovila, da sta pravico do varstva in vzgoje otroka imela oba njegova starša in da je otrok živel pri očetu. Potem ko je mati otroka brez dovoljenja odpeljala iz Finske v Rusijo, je rusko sodišče, odgovorno za obravnavanje vprašanja vrnitve otroka, na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 odredilo vrnitev otroka v njegovo državo običajnega prebivališča, tj. Finsko.
- 33 V zgoraj navedenih odločbah se nista uporabljali niti Uredba Bruselj IIa niti Uredba Dublin III. V odločbi KKO 2016:65 odločitvi v zvezi z azilom otroka v okviru presoje vprašanja njegove vrnitve ni bil pripisan večji pomen. V odločbi KHO 2016:168 se je vprašanje dovoljenja za prebivanje za otroka presojalo ločeno od vprašanj v zvezi s krajem prebivališča in vrnitvijo otroka.

Nujnost vložitve predloga za predhodno odločanje

- 34 Predložitveno sodišče mora odločiti o vprašanju vrnitve otroka, kot je predstavljeno v točki 1 zgoraj. Država prebivališča otroka neposredno pred zatrjevano neupravičeno premestitvijo je bila Švedska. Mati pred predložitvenim sodiščem zatrjuje, da je Finska postala država prebivališča otroka najpozneje takrat, ko je švedski organ, pristojen za priseljevanje, sporočil, da navedeni otrok nima niti pravice do vstopa na Švedsko niti do prebivanja v tej državi, v kateri je njen azilni spis postal neveljaven. Predložitveno sodišče ugotavlja, da vprašanje, ki ga mora tukaj rešiti, ni vprašanje, ki se pogosto obravnava v sodni praksi, to je sprememba kraja prebivališča glede na običajno prebivališče. Rešiti mora več vprašanj, ki so odvisna od razlage Uredbe Bruselj IIa, v primeru, ko je odločba za prenos odgovornosti za obravnavanje prošnje za azil, izdana na podlagi Uredbe Dublin III, podlaga za premestitev otroka iz njegove države prebivališča, tj. Švedske. Kolikor je predložitveno sodišče seznanjeno, Sodišče v svoji sodni praksi ni še nikoli sprejelo stališča o takih vprašanjih glede razlage.
- 35 Najprej se v obravnavanem primeru postavlja vprašanje, ali gre za neupravičeno premestitev otroka v smislu člena 2, točka 11, Uredbe Bruselj IIa in člena 3 Haaške konvencije iz leta 1980. Mati in otrok sta zapustila Švedsko in pripotovala na Finsko zaradi zahteve švedskega organa, pristojnega za priseljevanje, in njegove odločitve glede države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil na podlagi člena 12(3)(a), člena 18(1) in člena 29(1) Uredbe Dublin III, ter sprejetja te zahteve s strani finskega organa, pristojnega za priseljevanje. Odločba švedskega organa, pristojnega za priseljevanje (z dne 27. oktobra 2020), o prenosu pristojnosti za obravnavanje spisa je pomenila, da je prošnja za azil v zvezi z otrokom, ki jo je mati vložila na Švedskem, postala neveljavna, in je vsebovala odločitve o ustavitvi postopka glede prošelj za izdajo dovoljenja za prebivanje za otroka zaradi družinskih povezav, ki sta ju oče in mati vložila ločeno. Odločba švedskega organa, pristojnega za priseljevanje, je bila takoj izvršljiva in zato niti mati niti otrok nista več imela pravice do prebivanja na Švedskem. Ker je jasno in nesporno, da je mati na Finskem imela pravico do daljšega časa prebivanja kot na Švedskem, je ravnala ustrezno, če se zadeva obravnava z vidika mehanizma Uredbe Dublin III. S tega vidika zadeva ne vključuje neupravičene premestitve v smislu člena 3 Haaške konvencije iz leta 1980 in člena 2, točka 11, Uredbe Bruselj IIa.
- 36 Vendar pa otrokov oče meni, da je v obravnavanem primeru mati azilni postopek uporabila v druge namene, kot so ti, za katere je bil zasnovan, in ni zaprosila za očetovo soglasje, da odpelje otroka iz Švedske na Finsko. Če zadevo obravnavamo z vidika pravil in določb Haaške konvencije iz leta 1980 in Uredbe Bruselj IIa v zvezi s protipravnim odvzemom otroka, je bil otrok, katerega starša sta imela skupno varstvo in vzgojo, neupravičeno premeščen iz svoje države prebivališča, tj. Švedske.
- 37 Če bi se štelo, kot je bilo navedeno v točki 35 zgoraj, da ne gre za neupravičeno premestitev otroka, je treba nato presoditi, ali gre za njegovo neupravičeno zadržanje v smislu člena 3 Haaške konvencije iz leta 1980 in člena 2, točka 11, Uredbe Bruselj IIa, ker je švedsko upravno sodišče nato za nično razglasilo

odločbo švedskega organa, pristojnega za priseljevanje (21. decembra 2020), da se pristojnost za obravnavanje prošelj za azil za otroka prenese na Finsko, da se prošnje za azil, ki jih je mati vložila na Švedskem, razglasijo za neveljavne in da se ustavi postopek glede prošelj za izdajo dovoljenja za prebivanje za otroka, ki sta jih na Švedskem vložila oče in mati. Vendar pa iz informacij, pridobljenih od švedskih organov, izhaja, da v tem položaju otrok in njegova mati še vedno nimata pravice oditi na Švedsko niti prebivati v njej. Če se ta okoliščina šteje za upoštevno, ni neupravičenega zadržanja otroka.

- 38 Če zgoraj navedena pravila in določbe Haaške konvencije iz leta 1980 in Uredbe Bruselj IIa v povezavi z določbami Uredbe Dublin III v zvezi s prenosom pristojnosti za obravnavanje prošnje za azil razlagamo tako, da gre za neupravičeno premestitev ali zadržanje otroka, je treba preučiti še, ali obstaja ovira za vrnitev otroka. Mati se sklicuje na člen 13, prvi odstavek, točka (b), in člen 20 Haaške konvencije iz leta 1980 kot na določbi, ki v obravnavanem primeru nasprotujeta vrnitvi otroka.
- 39 Iz elementov v spisu izhaja, da so švedski organi otroka prevzeli v varstvo, ko je bil star približno dva meseca, in so ga takrat skupaj z njegovo materjo namestili v sprejemni center. Odločba o prevzemu otroka v varstvo je veljala do novembra 2020. Iz elementov v spisu izhaja, da je bil razlog za ta prevzem v varstvo družinsko nasilje nad materjo. Zato je treba v obravnavanem primeru preučiti vprašanje, ali tovrstni prevzem otroka v varstvo in namestitev v sprejemni center pomenita oviro v smislu člena 13, prvi odstavek, točka (b), Haaške konvencije iz leta 1980, ker bi bil lahko otrok ob vrnitvi zaradi družinskega nasilja nad materjo izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj. Pomen te ovire pa je vseeno relativiziran s tem, da so švedski organi z ukrepi, ki so jih sprejeli v zvezi s prevzemom otroka v varstvo in njegovo namestitvijo v sprejemni center, že predhodno sprejeli vse potrebne ukrepe za zagotovitev zaščite otroka v smislu člena 11(4) uredbe Bruselj IIa. V obravnavanem primeru ni nobenega razloga, da ne bi mogli sklepati, da takih ukrepov ne bi bilo mogoče uporabiti tudi po vrnitvi otroka na Švedsko.
- 40 Vprašanje razloga za zavrnitev, povezanega z domnevnim družinskim nasiljem, je bilo vključeno v ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, ker je del presoje v zvezi z vrnitvijo otroka, čeprav predložitveno sodišče nima posebnih pomislov glede praga uporabe razloga za zavrnitev, ki temelji na obstoju resne nevarnosti, niti glede zmožnosti, da Švedska sprejme vse potrebne ukrepe za zagotovitev zaščite otroka.
- 41 Preučiti je treba tudi vprašanje ovir za vrnitev otroka, s tem da se vprašamo, ali neugoden položaj v smislu člena 13, prvi odstavek, točka (b), Haaške konvencije iz leta 1980 lahko nastane, kadar otrok, katerega vrnitev je odrejena, ali njegova mati, ki v glavnem skrbi zanj, nimata niti veljavnega dovoljenja za prebivanje niti pravice do vstopa v državo, v katero se zahteva, da se otrok vrne. Ko je dojenček, ki je danes star približno leto in pol, živel na Švedskem, je zanj v glavnem skrbela njegova mati in zanj je skrbela še naprej v sprejemnem centru, kamor je bil

nameščen, potem ko je bil prevzet v varstvo pri starosti približno dveh mesecev. Dejstvo, da naj bi otrok zaradi družinske povezave na Švedskem imel pravico pridobiti dovoljenje za prebivanje na podlagi očetovega dovoljenja za prebivanje, ni nujno odločilno v okviru presoje neugodnosti položaja.

- 42 Če je treba člen 13, prvi odstavek, točka (b), Haaške konvencije iz leta 1980 v teh okoliščinah razlagati tako, da bi vrnitev na Švedsko otroka privedla v neugoden položaj, je treba v tej zadevi še presoditi, kaj je treba razumeti pod pojmom vsi potrebni ukrepi za zagotovitev zaščite otroka po njegovi vrnitvi v smislu člena 11(4) Uredbe Bruselj IIa. Ali je mogoče pojem vsi potrebni ukrepi ob upoštevanju koristi otroka razlagati tako, da imajo organi države članice aktivno obveznost, da poleg otroku tudi materi zagotovijo pravico do vstopa v državo in do prebivanja v njej, da bi mu nudila osebno nego, varstvo in vzgojo do konca sodnih postopkov v zvezi z varstvom in vzgojo otroka, pravico do stikov in stalnim prebivališčem, ki trenutno potekajo v zadevni državi članici[?] V zvezi z mehanizmom Uredbe Bruselj IIa tudi ni jasno, ali mora v primeru vrnitve otroka država članica, ki preda otroka, na podlagi načela vzajemnega zaupanja med državami članicami predpostavljati, da bo država prebivališča otroka izpolnila te obveznosti, ali pa mora od organov države prebivališča zahtevati pojasnila glede dejanskih ukrepov, ki jih je sprejela za zaščito koristi otroka.
- 43 Če država prebivališča otroka v primeru njegove vrnitve ne bi imela obveznosti, da na podlagi člena 11(4) Uredbe Bruselj IIa sprejme zgoraj opisane ukrepe za zagotovitev zaščite navedenega otroka po njegovi vrnitvi, ali bi potem bilo treba korist otroka razlagati tako, da vrnitev otroka ne bi bilo mogoče šteti za skladno s temeljnimi načeli varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot to zahteva člen 20 Haaške konvencije iz leta 1980, in bi jo zato bilo treba zavrniti[?] To vprašanje je treba preučiti ob upoštevanju člena 24(2) in (3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Ob tej priložnosti je treba korist otroka presojati kot splošno načelo, in zlasti pomen, ki se v okviru te presoje pripisuje pravici otroka do ohranjanja osebnega odnosa in neposrednega stika z obema staršema.
- 44 Vprašanje o razlogu za zavrnitev iz člena 20 je bilo vključeno v predlog za sprejetje predhodne odločbe, ker gre za določbo, na katero se sklicuje mati, vendar pa predložitveno sodišče pojasnjuje, da tudi tukaj nima posebnih pomislekov glede vprašanja uporabe te določbe.
- 45 Odgovori na zgoraj navedena vprašanja glede razlage so nujni za rešitev spora o glavni stvari, o katerem odloča predložitveno sodišče.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 46 Predložitveno sodišče je potem, ko je strankama dalo možnost, da se izrečeta o vsebini predloga za sprejetje predhodne odločbe, prekinilo odločanje in Sodišču Evropske unije predložilo ta vprašanja za predhodno odločanje:

1. Ali je treba člen 2, točka 11, Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih

odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (v nadaljevanju: Uredba Bruselj IIa) o neupravičeni premestitvi otroka razlagati tako, da tej opredelitvi ustreza položaj, v katerem eden od staršev brez soglasja drugega starša otroka premesti iz njegove države prebivališča v drugo državo članico, ki je odgovorna država članica na podlagi odločbe o predaji, ki jo je sprejel organ na podlagi Uredbe (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (v nadaljevanju: Uredba Dublin III)?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, ali je treba člen 2, točka 11, Uredbe Bruselj IIa o neupravičenem zadržanju otroka razlagati tako, da tej opredelitvi ustreza položaj, v katerem je sodišče države prebivališča otroka odločbo organa o prenosu pristojnosti za obravnavanje spisa razglasilo za nično, vendar otrok, katerega vrnitev je odrejena, v svoji državi prebivališča nima več veljavnega dovoljenja za prebivanje niti pravice do vstopa v zadevno državo ali do prebivanja v njej?

3. Če je treba glede na odgovor na prvo ali drugo vprašanje Uredbo Bruselj IIa razlagati tako, da gre za neupravičeno premestitev ali zadržanje otroka in bi ga zato bilo treba vrniti v njegovo državo prebivališča, ali je treba člen 13, prvi odstavek, točka (b), Haaške konvencije iz leta 1980 razlagati tako, da nasprotuje vrnitvi otroka bodisi

(i) ker obstaja resna nevarnost v smislu te določbe, da bi bil dojenček, za katerega je mati osebno skrbela, če bi bil vrnjen sam, izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj; bodisi

(ii) ker bi bil otrok v svoji državi prebivališča sam ali s svojo materjo prevzet v varstvo in nameščen v sprejemni center, kar bi pomenilo, da obstaja resna nevarnost v smislu te določbe, da bi bil zaradi vrnitve izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj; bodisi

(iii) ker bi bil otrok brez veljavnega dovoljenja za prebivanje pripeljan v neugoden položaj v smislu te določbe?

4. Če je mogoče glede na odgovor na tretje vprašanje razloge za zavrnitev iz člena 13, prvi odstavek, točka (b), Haaške konvencije iz leta 1980 razlagati tako, da obstaja resna nevarnost, da bi bil otrok zaradi vrnitve izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj, ali je treba člen 11(4) Uredbe Bruselj IIa v povezavi s pojmom koristi otroka iz člena 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah kot tudi iz te uredbe razlagati tako, da mora v položaju, v katerem niti otrok niti mati nimata veljavnega dovoljenja za prebivanje v državi prebivališča otroka in torej nimata niti pravice do vstopa v to državo niti do prebivanja v njej, država prebivališča otroka sprejeti vse potrebne ukrepe za zagotovitev

zakonitega prebivanja otroka in njegove matere v zadevni državi članici? Če ima država prebivališča otroka to obveznost, ali je treba načelo vzajemnega zaupanja med državami članicami razlagati tako, da lahko država, ki preda otroka, v skladu s tem načelom predpostavlja, da bo država prebivališča otroka izpolnila te obveznosti, ali pa je treba zaradi koristi otroka od organov države prebivališča pridobiti pojasnila o konkretnih ukrepih, ki so bili ali bodo sprejeti za njegovo zaščito, da bi lahko država članica, ki preda otroka, presodila zlasti o primernosti teh ukrepov glede na korist otroka?

5. Če država prebivališča otroka nima zgoraj navedene obveznosti sprejetja primernih ukrepov iz četrtega vprašanja za predhodno odločanje, ali je treba z vidika člena 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah člen 20 Haške konvencije iz leta 1980 v položajih, kot so navedeni zgoraj v tretjem vprašanju za predhodno odločanje pod točkami od (i) do (iii), razlagati tako, da nasprotuje vrnitvi otroka, ker bi bilo mogoče škodljivo, da je vrnitev otroka v nasprotju s temeljnimi načeli varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v smislu te določbe?

DELOVNI DOKUMENT